

תלמודו בידו

דף לא עמוד ב

- א** [מה מלמד "הדר" האמור באתרוג ?
- ב** [לר' יהודה, מהו שיעור האתרוג הקטן ביותר שכשר למצוה, ומהו שיעור הגדול ביותר, ומדוע ?
- ג** [האם מותר להוסיף על ארבעת מינים, ומה יעשה אם לא מצא אתרוג ?
- ד** [האם לולב של עבודה זרה או של אשרה כשרים למצוה, ומדוע ?
- ה** [לולב שנקטם ראשו או נסדק, האם הוא כשר ?

- א** חכמים: שצריך ליטול אתרוג מהודר, ומשום כך אתרוג יבש פסול. ר' יהודה: שהפרי שאמרה תורה ליטול הוא אתרוג, שרק הוא דר באילנו משנה לשנה.
- ב** הקטן: כביצה. כי פחות מכך האתרוג טרם הבשיל. ומטעם זה הירוק ככרתי פסול. הגדול: כדי שיאחז שנים כמותו בידו אחת. שמא כשיסדרם בידיו כדין ולולב בימינו, האתרוג יפול מידו מחמת גודלו, וינקב ויפסל.
- ג** להוסיף: אסור להוסיף מין אחר משום "בל תוסיף". ואפילו לר' יהודה שלולב צריך אגד, אסור להוסיף מין אחר אף אם לא אגדו עם הלולב. ואין אומרים שהמין הנוסף עומד בפני עצמו. לא מצא אתרוג: לא יביא מין אחר, אף שהמצוה עלולה להישכח. שלא יגררו אחר מנהג זה, ויביאו מין אחר גם כשהאתרוג מצוי.
- ד** עבודה זרה: כיבדו בו את הקרקע שלפני העבודה זרה, או שעבודתה בלולב: לכתחילה לא יטלנו, מפני שהוא מאוס לגבוה. בדיעבד, יצא אף שהלולב אסור בהנאה. כיון שמצוות לאו ליהנות ניתנו. של אשרה: אילן שעובדים אותו, והוא מזמן כיבוש הארץ, לולבו פסול אף בדיעבד. שכיון שחייב לשורפה, הרי הוא כשרוף ואין בו שיעור.
- ה** נקטם ונחתך, פסול שאינו הדר. נסדקו ראשי העלים או שדרת הלולב, כשר.